

Jag har sålt mina hantlar
Numera tränar jag
med kulturrådets jävstyngda
protokoll

Tack å ajö!

Om verkstadsbranschen vore utsatt för samma positionering och ängslighet som kultursektorn, skulle jag inte våga lämna in min bil för reparation. Under flera år lämnade jag in min bil till OK:s dåvarande bilverkstad i Luleå. Den hade utrustning av allt slag och genast kopplades den in på min bil för att utröna vad felet bestod i. Och så stod vi där och väntade på vad apparaturen skulle meddela. Jag minns dessa reparationer som dyra och tämligen ointressanta.

Några år senare kom jag i kontakt med en bilreparatör – utan dyrbar mätutrustning, med en skitig inrökt verkstad, en skitig toalett, en skitig kaffebryggare, två skabbiga hundar – men som kunde lyssna. På motorns ljud.

Han använde hörseln, använde sina händer och sina sinnen. Allt detta saknar jag inom kulturtidskriftsvärlden.

Här – där det borde finnas hjärta – har jag mest funnit inställsamt ryggdunkande, positionering och feighet.

Jag saknar ”min” mekaniker.

Som lyssnar.

Redan här vill några utmåla mig som bitter. Det är det enklaste sättet att straffa ut en kritiker.

Det har funkad i alla tider.

Vad är då kritik?

Är det inte att lyssna, analysera, värdera och ifrågasätta istället för att lita på mätinstrument (eller en gammal stödform)?

I fallet med statens stöd till kulturtidskrifter är det fritt fram att kritisera vad som helst utom just dess fördelning av

nämnda stöd. Och visst är det bekvämt med tidskrifter som lyfter alla möjliga frågor långt bortom den bidragsgivande myndigheten och som inte kritiserar densamma.

Men är det inte just här yttrandefrihetens grundbult är fäst?

Vad är kritiken värd om den inte får kritisera, till exempel, Statens kulturråd och dess referensgrupp?

År 2006 kom fjorton nya tidskrifter in i stödformen. Kvar av dessa är Ful (tidigare Femkul). Förra året utsågs Ful till årets kulturtidskrift av Föreningen Sveriges kulturtidskrifter.

I fallet Ful visar det sig att en tidskrift gradvis kan ta plats och etablera sig. (Möjligen kunde den göra det eftersom tidskriftspaletten just saknade en queer-feministisk tidskrift). Det glädjer mig, eftersom jag är en stark anhängare av att det ena benet mångfald måste ha sitt andra dito i förnyelse. I övrigt talar statistiken för hur svårt det är för nya tidskrifter att etablera sig och få vettiga bidrag inom stödformen.

Jag har hållit på med kulturtidskrifter så länge att jag vet att det tar tid för en tidskrift att ta form. I Kommas fall var onekligen de två första åren aningen spretiga. Efter viss omgörning under senare år tycker jag att den fann sin form och plats. Om nu detta har gjort intryck på de i beslutande ställning är en annan femma. Kanske är viljan att få in nya tidskrifter i stödformen och ge dem en reell möjlighet att utvecklas inte den bästa. I

det sammanhanget tycker jag att dessa bloggrader från Sverker Tirén är intressanta. Han satt i referensgruppen under ett flertal år.

”Det var på Skeppsholmen där Statens Kulturråd höll till i en fin gammal länga, och där referensgruppen för statliga stödet till kulturtidskrifter sammanträdde. Jag ingick i denna grupp i tio år, vilket framför allt innebär tre plågsamma dagar i maj, då vi sammanträdde och fördelade ungefär tjugo miljoner till ett par hundra redaktioner – några fick 10 000 kronor, andra en halv miljon.

Jag råder er att tacka nej om ni får uppdrag av det slaget, i varje fall om ni tycker att sammanträdets gruppslut bör botten i väl genomtänkta argument, kunskaper och förverkligad rättvisa.

I det trevliga men kvava sammanträdesrummet skickades tidskrifter runt, från när och fjärran, inklusive hjärtslitande följebrev, böner från redaktörer som levde på att krama Kalles Kaviartuber och havregryn med silverfiskar, samt sin obotliga kärlek till kultur som de ville manifesteras med ännu en årgång av sin tidskrift.

Och där satt vi, och bladade, mätta efter god lunch på Moderna museet, lite dästa kanske, och ett frekvent ord var ’inte så kul’. Den tidskrift vi bläddrade i, och som någon möjligen verkligt studerat, var ’inte så kul,

liksom – eller?”

Det hummades som svar, med djup eftertänksamhet.

Jag är nu inte helt rättvis mot gruppens arbete. Vill dock hävda att gruppen ej heller var rättvis mot alla hundratals ansökningar, och hur skulle den kunna vara det? Jag vet inte, bara att dessa sammanträden för min del påfallande ofta bokstavligen var migränframkallande. När mötena var över och de där skattemiljonerna fördelade cyklade jag hemåt och någonstans i trakten av Götgatsbacken brukade en blixtrande huvudvärk komma som logisk slutreplik.” (2010-06-10)

Den 22 december 2010 skrev tidskriften Ful i ett pressmeddelande:

”Nu finns ett nytt nummer av queerfeministiska kulturtidskriften Ful. Kanske blir detta tidskriftens sista nummer. Ful vill sätta stopp för ett kulturpolitiskt system som förväntar sig att den enda queerfeministiska kulturtidskriften i Sverige ska drivas, skrivas, formges och fyllas ideellt. Så i väntan på besked från Statens kulturråd ger vi våra läsare ett nummer som kan bli vårt sista.”

Tidskriften hade i skrivande stund 100 000 kr i produktionsstöd och är så pass viktig att den borde ha betydligt mera.

Komma fick, sedan vi för ett par år kritiserade statens hantering och fördelning av tidskriftsstödet, bidraget sänkt från 50 000 kr till 25 000 kr. Slå ut den summan på fyra nummer och ni fattar att det rör

sig om frimärkspengar.

Vi klarade följande två år tack vare ett kulturstipendium från Luleå kommun på 15 000 kr. Plus ett bidrag från Svenska Akademien på 25 000 kr. Det sistnämnda är intressant. När kulturrådet anser att en av dess kritiker brister i kvalitet, då gör Svenska Akademien en annan bedömning. Men låt mig bara säga: jag tror att Svenska Akademien har lite mer vana vid litterär bedömning än kulturrådet.

Att jag som redaktör jobbar utan ersättning är inget ovanligt. Det är dessutom mitt eget val. Det som är frustrerande är att år ut och år in inte kunna göra några egentliga satsningar eller kunna betala ut arvoden till de medverkande. Det håller några år, det håller inte i längden.

Eller för att hänvisa till tidskriften Ful: jag vill inte längre medverka i ett kulturpolitiskt system där tidskriftsredaktörer och medverkande förutsätts jobba ideellt. Jag vill också tillägga att jag inte vill fortsätta att verka inom ett system som är så i brist på förnyelse och tyngt av ängslig positionering.

Som ni redan har förstått blir det inte mycket poesi och prosa i det här numret. Dock tänker jag bidra med en dikt jag skrev för några år sedan. Jag skrev den efter att ha funderat över på hur annars duktiga människor, ofta så kallade kulturbärare, så lydigt faller in i en form och nära nog agerar nyttiga idioter. Hur människor tolkar kvalitet i det trygga, det bestående – och därmed räds förnyelse och mångfald.

Resultatet blir ofta att det välkända

premieras medan det nya förpassas stödformens lägsta trappsteg, med ynkliga potter.

I det här sammanhanget vill jag citera några rader ur en artikel skriven av Peter Viktorsson, Kristianstadsbladet, 20/1, 2011:

”Beslutsfattarna åberopar kvalitets-skäl och det kan säkert finnas fog för sänkt stöd i vissa fall. Desto mer anmärkningsvärt är att fördelningen har drag av omvänd Robin Hood-politik. De tio tidskrifter som tronar i topp – och här handlar det om belopp mellan 425 000 och 700 000 – har fått behålla ett redan generöst stöd eller belönats med påökning. Av de trettioalet tidskrifter som befinner sig i andra änden av skalan – 25 000 eller 50 000 – har tolv fått sänkt stöd. Ytterligare fem i den här gruppen har blivit av med bidraget helt.

Så klart att det finns skillnader – ofta avgörande – i kvalitet mellan toppen och botten. Ändå får man intrycket att det är svårare att behålla ett stöd på 50 000 än, säg, 500 000. Har man väl kommit upp i halvmiljonklassen tycks man tillräckligt bra – eller bättre – vad man än presterar.”

Eller som jag brukar säga: FA-cupen i fotboll är en öppnare ”affär” än statens hantering av stöd till kulturtidskrifter. I den kan lag från de lägre divisionerna nå finalen på Wembley. De har betydligt bättre odds att göra så jämfört med att en

nystartad litterär tidskrift skulle få verklig fotfäste inom stödformen.

Det är ingen sorg att lägga ned en tidskrift. Bättre att lägga ned själv, än att bli nedlagd.

Denna text saknar bara en mening.

Det var kämpigt, det var kul – men nu är det slut.

PEO RASK

Bidragsfördelning för 2011 vad gäller tidskrifter med helt eller delvis litterär inriktning (urval):

Aiolos, Stockholm: 50 000 kr
Glänta, Göteborg: 700 000 kr (+ 100')
Karavan, Stockholm: 625 000 kr (+ 25')
Komma, Luleå: 25 000 kr
Kritiker, Tollarp: 250 000 kr (+ 50')
Lyrikvännen, Lund: 400 000 kr (+ 25')
OEI, Stockholm: 350 000 kr (+ 25')
Parnass, Järfälla: 50 000 kr (- 25')
Ponton, Stockholm: 200 000 kr (+ 50')
Provins, Umeå: 350 000 kr (+ 50')
Subaltern, Umeå: 175 000 kr (+ 25')
00Tal, Stockholm: 550 000 kr (+ 25')

Ortsnamn = utgivningsort. Siffror inom parentes anger höjning/minskning från föregående år.

Till kulturrådet, referensgruppen och dess ordförande:
tack för att ni så konsekvent motverkat uppkomsten av nya
litterära tidskrifter. Den här dikten tillägnar jag er.

*dem vi känner igen
är dem vi känner igen,
de andra är oss främmande*

Av PEO RASK

ordförande tar sitt uppdrag på allvar
och låter gesten markera hur han
under frågans avgörande
lämnar rummet
se där: han är borta
se där: han är tillbaka
gruppen fogas så samman
övertygad om att den
kan stå över personliga intressen,
kollegiala bindningar och jäv

ordförande tar sitt uppdrag på allvar
och säger till gruppen: önskad diskussion
är inte vår diskussion
och förresten: dem vi känner igen är dem vi känner igen,
de andra är oss främmande

ordförande tar sitt uppdrag på allvar
och tänker: kultur i hela landet skiter vi i
ty i stora delar av norrland
har man inte visat den uppskattning jag förtjänar
handläggaren noterar

ordförande tar sitt uppdrag på allvar
hittar så formeln: kontinuitet är förnyelse
gruppen ger sitt samtycke
mötet avlöper väl, noterar handläggaren
staten gör inget, behöver inget göra
mer än att i sedvanlig ordning leverera
det som i sedvanlig ordning ska vara

ordförande tar sitt uppdrag på allvar
och säger: är vi redo att fatta beslut?
gruppen samtycker ånyo
handläggaren noterar ånyo
nattens ymniga snöfall döljer alla spår
och någon säger lättsamt:
form är form inte reform
uppsluppet skratt
noterar handläggaren

ordförande tar sitt uppdrag på allvar
och låter gesten markera hur han
under frågans avgörande
lämnar rummet
se där: han är borta
se där: han är tillbaka
och så har man enats
fem av dem man inte känner igen
är omöjligt fler
än fyra av dem man känner igen

ordförande tar sitt uppdrag på allvar
och bläddrar i minnet i de från de radikala ungdomsåren
sparade skrifterna
man kan inte bygga ett hus utan grund,
säger ordförande
ges bifall från gruppen
handläggaren noterar

ordförande tar sitt uppdrag på allvar
fastän poesin är svår
det journalistiska ligger mig närmast,
säger han
gruppen samtycker
handläggaren noterar

ordförande tar sitt uppdrag på allvar
och vet att förvalta kräver att man
förvaltar
och vet att frusen olle i grind
förr eller senare
linkar hem

ordförande tar sitt uppdrag på allvar
och vet att skulle det blåsa upp
finns alltid lä
under uppdragsgivarens mantel

ordförande tar sitt uppdrag på allvar
levererar det som ska levereras
och får som tack nya uppdrag

Oo ...

He loves you, jäv, jäv, jäv, jäv

He loves you, jäv, jäv, jäv, jäv

He loves you, jäv, jäv, jäv ...

KORT HISTORIK

Under 1950- och 1960-talen startades flera så kallade unglitterära tidskrifter. En av dem var Komma. Den gavs ut av Bonniers förlag under åren 1966–1968 med Jan Stolpe som redaktör. I redaktionen ingick bland andra Claes Hylinger, Carin Mannheim och Agneta Pleijel. Bland de som medverkade var Madeleine Gustafsson, Göran Sonnevi, Sven-Eric Liedman, Göran Tunström, Leif Zern, Poul Borum med flera.

År 2005 återuppstod Komma med poeterna Peo Rask och Maria Vedin (2005–2008) som främsta drivkrafter. Tidskriften specialiserade sig på nyskriven poesi och prosa. Komma var en av få litterära tidskrifter med utgivningsort norr om Sundbyberg. Under åren 2005 till 2010 gavs 24 nummer ut, plus detta avskedsnummer. Bland de som medverkade fanns Maria Küchen, Joar Tiberg, Roberth Ericsson, Michael Economou, Daryoush Tahmasebi (Poster & foton), Bengt Berg och många, många fler.

MEDVERKANDE

Nr 1/2005

Mattias Alkberg, Anders Bergdahl, Magnus Borg, Lova Fredriksson, Jonas Godin, Veronica Härkönen, Arne Johnsson, Ann Jäderlund, Cecilia Liljeqvist, Peo Rask, Maria Vedin.

Nr 2/2005

Martin Bergqvist, Magnus Borg, Fanny Carinasdotter, Kajsa Ekman, Hans Isaksson, Per Jardsell, David Hay Jones, Cecilia Liljeqvist, Kristian Lundberg, Sebastian Pihlblad, Peo Rask, George Dillon Slater, Maria Vedin, Anna-Lena Wiklund Rippert.

Nr 3/2005

Daniel Bernhoff, Magnus Borg, Rukmini Devi, Eric Fylkeson, Anna Hallvarez, Pär Hansson, Anjum Hasan, Tomas Kindenberg, Cecilia Liljeqvist, Sam J Lundwall, Sven Nyberg, Zaq O'Yeah, Peo Rask, Dag Stähle, Maria Vedin.

Nr 4/2005

Alexander Ahndoril, Tina Arwidson, Magnus Borg, Eva-Stina Byggmästar, Magnus Dahlerus, Johan Jönsson, David Karlsson, Maria Küchen, Cecilia Liljeqvist, Margareta Lind, Peo Rask, Markus Sandén, Pär Sjölander, Maria Vedin.

Nr 1/2006

Emelie Andersson, Magnus Bengtsson, Andreas Björsten, Christer Boberg, Magnus Borg, Rukmini Devi, Roberth Ericsson, Bengt Hannu, Sara Johansson, Anna Jörgensdotter, Cecilia Liljeqvist, Simon Marainen, Peo Rask, Samed Salman, Boel Schenlær, Magnus Svartvall, Helge Torvund, Maria Vedin, Julius Viktorsson.

Nr 2/2006

Emina Atic, Magnus Borg, Gert-Ove Fridlund, Viktor Gardelli, Cecilia Hansson, Karin Haugane, Johan Jönsson, Jonas Lautrop, Cecilia Liljeqvist, NN, Sven Nyberg, P, Carol Petersen, Peo Rask, Arne Röstlund, Boel Schenlær, Dag Stähle, Maria Vedin.

Nr 3/2006

Bengt Berg, Jonas Brun, Jonas Doll, Daniel Gahnertz, Håkan Gidlöw, Fredrik F. G. Granlund, Mazen Kerbaj, Maria Küchen, Håkan Lindgren, Roger Melin, Nätverkstan, Peo Rask, Ulrika Vallgård, Maria Vedin, Birte Ågren.

Nr 4/2006

Magnus Borg, Johan Christiansson, Roberth Ericsson, Gert-Ove Fridlund, Martin Johansson, Jeanette Liljegren, Frida Marklund, Hans Möller, Cecilia Persson, Peo Rask, Carin Söderström, Maria Vedin.

Nr 1/2007

Bo Axelsson, Magnus Borg, Jonas Doll, Veronica Härkönen, Dag Stähle, Joar Tiberg, Andreas Åberg.

Nr 2/2007

Petra Almqvist, Jonas Doll, Fredrik F. G. Granlund, Sophia Hagelbäck, Tomas Haglund, Erling Persson, Arne Röstlund, Maria Sanders King, Lisa Schmidt, Sven Smedberg, Ina Wede, Maria Vedin, Åsa Wikström.

Nr 3/2007

Roberth Ericsson, Gert-Ove Fridlund, Adam Haglund, Pär Hansson, Elisabeth Hjorth, Erika Kamlert, Maria Küchen, Ajo-han Lahti, Jörgen Lind, Lars Nyström, Nizar Qabbani, Peo Rask, Satu Takkinen, Joar Tiberg.

Nr 4/2007

Bengt Berg, Magnus Borg, Anne Brügge, Lenny Enström, Dan Gustavsson, Madhu Kapparath, Erik Kuoksu, Cecilia Liljeqvist, Carolina Lindstedt, Oscar Nilsson, Peo Rask, Arne Röstlund, Gunnar Svensson, Markus Öbrink.

Nr 1/2008

Jimmy Backman, Magnus Bengtsson, Jonas Doll, Kristofer Eriksson, Klaus Fischer, Gert-Ove Fridlund, Lars Nilsson, Ola F Nilsson, S S Prasad, Peo Rask, Andreas Svanberg, Joarr Ti;berg, Maria Vedin, Lisa Zetterdahl.

Nr 2/2008

Alan Asaid, Mona Blåsjö, Michael Economou, Linn Hansén, Per Jardsell, Cecilia Liljeqvist, Peo Rask, Arne Röstlund, Markus Sandén.

Nr 3/2008

Johan Christiansson, Jonas Doll, Roberth Ericsson, Jenny Holmqvist, Svante Karlsson, Sölvi Liung, Roger Melin, Peo Rask, Gary Webster.

Nr 4/2008

Per Evert Persson & Christian Ohlsson + Emma Helgesson, Maria Küchen, Per Olvmyr, Maria Sanders King, Joar Tiberg.

Nr 1/2009

Andreas Hörnfeldt, Tara Encopt, Roberth Ericsson, Lars Nyström, Erling Persson, Arne Röstlund, Joar Tiberg, Peo Rask.

Nr 2/2009

Alan Asaid, Peter K. Andersson, Andreas Björsten, Malin Emanuelsson, Martin Holmström, Dorthe Nors, Peo Rask, Aron Sjöblad, Per-Eric Söder.

Nr 3/2009

RUMÄNIEN: Marius Chivu, Dan Coman, Gabriella Eftimie, Marius Ianus. SVERIGE: Christer Boberg, Jonas Doll, Håkan Lindgren, Cecilia Persson, Peter Sundström.

Nr 4/2009

KENYA: Muthoni Garland, Tony Mochama. SVERIGE: Ina Callenberg, Fredrik F. G. Granlund, Korrekturläsaren, Johan Landgren, Lars Nyström, Per Olvmyr, Peo Rask, Ludwig Schmitz, Andreas Svanberg, Susanne Sörensen, Anneli M Wahlberg, Christian Westerlund.

Nr 1/2010

TEMA Tankar om borgerliga friheten: Crister Enander, Peter Forsskål, Mats Johansson, Maria Küchen, Annina Rabe, Peo Rask, Marianne Steinsaphir. Övrigt innehåll: Anne Brügge, Manuel de Freitas, Camilla Lekebjerg, Eva Sjödin, Susanne Sörensen, Daryoush Tahmasebi (Poster), My Vingren.

Nr 2/2010

Susanne Algestam, Johan Christiansson, Magnus Ekelund, Roberth Ericsson, Tony Macnabb, Jane Morén, S S Prasad, Peo Rask, Arne Röstlund, Reidar Wige.

Nr 3/2010

SVERIGE: Michael Economou, Erik Jonsson, Jan Nyberg, Peo Rask, Jerker Sagfors, Aron Sjöblad, Andreas Svanberg, Fanny Felicia Svanberg, Mats Söderlund, Birger Vikström, Jenny Wrangborg, Ragnar Åslund. KENYA: Justus Kizito Siboe Makokha, Lawrence Obonyo Omondi, Tom Nyagari.

Nr 4/2010

Fanny Andreasson, Andreas Björsten, Maria Edgren, Roberth Ericsson, Daniel Gahnertz, Erik Kuoksu, Klas Mathiasson, Jane Morén, Per Olvmyr, Pelle & Tjottan, Freke Räihä, Aron Sjöblad, Fanny Felicia Svanberg.

Numren finns att tanka ned i pdf-format på hemsidan:
www.tidskriftenkomma.se

Tidskriften Komma blev sex år tack vare dig
som prenumererade och som medverkade.
TACK!

Ett stort tack till Stig Ahlstrand som under åren hjälpt mig med
digital bildbearbetning. Jag vill också tacka Therese Engström
för hjälp med språkkoll och korrekturläsning.

Sakna oss inte, stöd de nya tidskrifter
som försöker att etablera sig.

TRYCK
Bulls Graphics, Halmstad, 2011
ISSN
1652-8883

BILD SIDAN 11
Alba Rask
ANSVARIG UTGIVARE
Peo Rask